

Na osnovu članova 19. i 21. Statuta Saveta za štampu i članova 15. i 16. Poslovnika o radu Komisije za žalbe, Komisija za žalbe Saveta za štampu u sastavu: Jelena Petković, Nadežda Budimović, Olivera Milošević, Tamara Skrozza, Filip Švarn, Jelka Jovanović, Ana Martinoli, Milena Vasić, Sanja Pavlović i Zlatko Čobović, na sednici održanoj 28. 11. 2024. godine, jednoglasno izriče

JAVNU OPOMENU

Tekstovima „Poznato je gde je Marina koja je osumnjičena da je ubila majku“ i „Verovatno su je na silu terali da menja neke navike: Sektolog otkriva moguće motive ubistva u Nišu“, objavljenim 10. i 13. septembra 2024. godine, kao i neobjavljivanjem odgovora na ove tekstove, portal „Informer.rs“

1. prekršio je tačke 1, 2 i 4 Odeljka I (Istinitost izveštavanja) Kodeksa novinara Srbije o obavezi novinara da tačno, objektivno, potpuno i blagovremeno izvesti o događajima od interesa za javnost, poštujući pravo javnosti da sazna istinu i držeći se osnovnih standarda novinarske profesije, da pravi jasnu razliku između činjenica koje prenosi, komentara, pretpostavki i nagađanja, kao i da, kad je to neophodno, konsultuje što više izvora i da im omogućiti da iznesu svoj stav,

2. prekršio je tačke 1 i 6 Odeljka IV (Odgovornost novinara), po kojima se novinar mora suprotstaviti svima koji krše ljudska prava ili se zalažu za bilo koju vrstu diskriminacije, govor mržnje i podsticanje nasilja i dužan je da poštuje pravo na odgovor, izvinjenje ili ispravku i da blagovremeno objavi odgovarajuću ispravku,

3. prekršio je i tačku 4 Odeljka V (Novinarska pažnja), po kojoj novinar mora biti svestan opasnosti od diskriminacije koju mogu da šire mediji i učiniće sve da izbegne diskriminaciju zasnovanu, između ostalog, na rasi, polu, starosti, seksualnom opredeljenju, jeziku, veri, političkom i drugom mišljenju, nacionalnom ili društvenim poreklu.

Odluka Komisije biće objavljena na sajtu Saveta za štampu (www.savetzastampu.rs) i dostupna javnosti.

OBRAZLOŽENJE

Jehovini svedoci – Hrišćanska verska zajednica podneli su žalbu zbog dve teksta u kojima se izveštava o ubistvu žene u Nišu za koju je osumnjičena njena ćerka, a kojima se, po

Kraljice Natalije 28
11000 Beograd
tel: (011) 30 67 320
www.savetzastampu.rs

mišljenju podnosilaca žalbe širi netrpeljivost prema Jehovinim svedocima. Žalioci su naveli da su prekršene tačke 1 i 4 poglavlja Istinitost izveštavanja, tačka 1 poglavlja Odgovornost novinara, kao i tačka 4 poglavlja Novinarska pažnja. U žalbi se ističe da ubijena žena nikada nije bila Jehovin svedok, dok osumnjičena to nije duže od 20 godina, ali da, čak i da jesu, to medij nije smeo da ističe, sem ukoliko bi bilo neophodno za razumevanje konteksta tragedije. To, međutim, ovoga puta nije slučaj (a uz to je informacija i netačna), a stavljanjem u fokus te navodne verske pripadnosti predstavlja senzacionalizam koji vodi ka diskriminaciji jedne verske zajednice. Podseća se i da je Evropski sud za ljudska prava više puta odlučio da oni nisu sekta, već „dobro poznata hrišćanska denominacija“, dok ih navodni sektolog u tekstu naziva sektom. Redakciji je dostavljen demanti, koji nije objavljen.

Redakcija portala „Informer.rs“ nije odgovorila na žalbu.

Članovi Komisije za žalbe su zaključili da podnosioci žalbe sa pravom ukazuju da nije postojao opravdan razlog za navođenje verske pripadnosti ni žrtve ni osumnjičene, te da je portal to uradio suprotno odredbama Kodeksa. Smernica u tački 4 poglavlja V, koja se odnosi na obavezu novinara da izbegne svaku vrstu diskriminacije, kaže da se pripadnost određenoj etničkoj, političkoj, ideološkoj, ili nekoj drugoj grupi, kao i bračno stanje, versko opredeljenje, društveno poreklo, navodi samo u slučajevima kada je taj podatak neophodan za puno razumevanje konteksta događaja o kojem se izveštava.

Takođe, smernica u tački 1 poglavlja IV, koja novinara obavezuje da se suprtostavi svima koji krše ljudska prava i zalažu se za bilo koju vrsu diskriminacije, predviđa da se u izveštajima o krivičnim delima nacionalna, rasna, verska, ideološka i politička propadnost, kao i seksualno opredeljenje, socijalni i bračni status osumnjičenih lica i žrtava pominju samo u slučaju kada su opredeljenja, pripadnost ili status u neposrednoj vezi s vrstom i prirodom počinjenog krivičnog dela. U ovom slučaju, po mišljenju Komisije, ne postoji nikakav razlog da se pripadnost verskoj zajednici dovede u vezu sa ubistvom, tim pre što je ta informacija, navodno dobijena od rođaka, po svemu sudeći, i netačna.

Informacija nije, u skladu sa Kodeksom, proverena, još manje potvrđena iz drugog izvora, ali je uprkos tome, nagađanje o verskoj pripadnosti upotrebljeno kao mogući motiv ubistva, čime se, prenošenjem netačne informacije, stigmatizuje cela jedna zajednica. Komisija zato smatra da su tekstom prekršene i odredbe iz poglavlja Istinitost izveštavanja, jer o događaju nije izveštavano tačno i objektivno, u tekstu se ne pravi jasna razlika između pretpostavki i nagađanja, s jedne i činjenica, s druge strane, niti je konsultovano više izvora.

Ovakvim tekstovima se, po oceni Komisije, širi strah i panika od „opasnih sekta“ u kojima se dešavaju zločini. Takvo izveštavanje inače nije retko u našim medijima, posebno u crnim hronika, čime se dodatno stigmatizuju pripadnici malih verskih zajednica i podstiče netrpeljivost prema njima. Ovo se posebno odnosi na drugi tekst u kojem sagovornik „sektolog“, bez ikakvog uvida u okolnosti i detalje ubistva, izvodi „zaključak“ da je devojk ubila majku jer su roditelji koji su bili u sekta od nje „tražili da promeni neke navike“.

Kodeks novinara prekršen je i neobjavljivanjem odgovora na tekst, suprotno obavezi koja je propisana tačkom 6 poglavlja IV.

Beograd, 28. 11. 2024.

Predsedavajući

Zlatko Čobović